NR 1 2021 ÅRGANG 19

Madagaskarforum

VENNSKAPSFORENINGEN NORGE - MADAGASKAR
FIKAMBANANA FIFANKATIAVANA NORVEZY – MADAGASIKARA

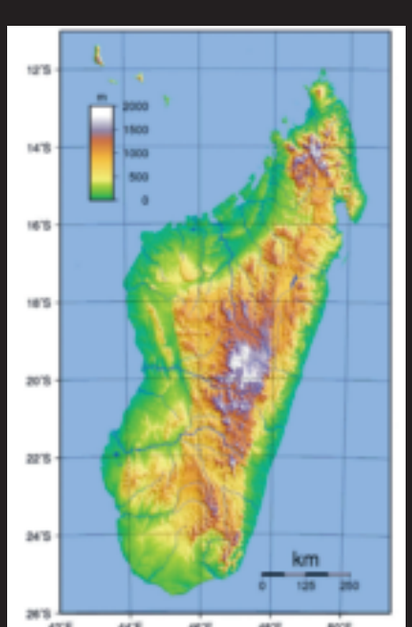

MADAGASKAR - UAVHENGIG STAT I 60 ÅR?

HVORFOR ER KAMPEN MOT FATTIGDOM SÅ VANSKELIG?

MADAGASKARS BIOGEOGRAFI

LENGTER ETTER LIVET ETTER CORONA

GRESSHOPPER - FRA SKADEDYR TIL RESSURS

VENNSKAPSFORENINGEN
NORGE - MADAGASKAR

STYRET I VNM

LEDER
Kåre Kristensen (2019 - 2023)

E-POST
karekristensen@gmail.com

ØVRIGE STYREMEDLEMMER
Bård Bakke (nestleder, VNM Vest) til 2023
Øyvind Ødegård (kasserer) til 2023
Lars-Gøran Strømhaug til 2022
Endre Haraldseide (VNM Vest) til 2023
Soia Rahasindrainy (VNM Nord) til 2022
Mirana Sylvia Randiamanantena Vestgård (VNM Øst) til 2023
Michel Sabir Michaël Ratovonasy (VNMØst) til 2023

Vennskapsforeningen er ikke ansvarlig for innholdet i bladet; dette er redaktørens ansvar. Redaksjonen følger Vær Varsom-plakaten og Redaktørplakaten.

REDAKSJONEN
Stavanger: Kjetil Aano, E-post: kjetil.aano@gmail.com
Sandnes: Arild M. Bakke, E-post: arild.bakke@nms.no
Sandnes: Øyvind Dahl, E-post: oyvind.dahl@lyse.net
Brevik: Siri Nyen, E-post: siny@nms.no

REDAKTØR
Kjetil Aano
E-POST
kjetil.aano@gmail.com
FORMGIVING
Anita Sletten Torp
www.ari-design.no
TRYKK
Kai Hansen trykkeri, Stavanger
LOGO
Alvar Berget
FOTO FORSIDE
Bildemontasje ved Kjetil Aano. Presidentene, kart og landsby
FOTO BAKSIDE
Madagascar Tribune. Bilder fra Dronningpalasset med bygging av nytt Colosseum.
ISSN 1504-4750

INNHOLD

SIDE 3 Redaktøren har ordet
SIDE 4-8 Madagaskar – uavhengig stat i 60 år?
SIDE 9 Fremtidsrettet oppdrett av skadedyr
SIDE 10-13 Hvorfor er kampen mot fattigdom så vanskelig?
SIDE 14-17 «En helt egen verden» Madagaskars biogeografi
SIDE 18 Den røde admiralen har forlatt skuta
SIDE 19 Den andre bølgen med Covid-19 rammer hardt
SIDE 20-21 Lengter etter livet etter korona
SIDE 22 Dronningpalasset har gjenvunnet sin storhet
SIDE 23 Smånytt

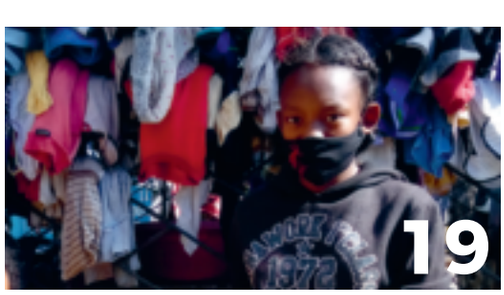

Kjetil Aano
redaktør

Madagaskar – 60 år med fridom - 60 år med brustne draumar

I fjor feira Madagaskar 60 år med fridom – at det er 60 år sidan kolonitida tok slutt. I dette nummeret av MADAGASKARFORUM markerer vi denne milepælen - rett nok eit år forsinka, slik vi gjorde merksam på i sist nummer.

Men det er verdt å markera. Vi gjer der først og fremst ved å ta eit steg tilbake – for å gi oversikt og å peika på lange linjer og samanhengar. Øyvind Dahl tar oss gjennom desse seks tiåra med politiske endringar, og voner som brast. Det har ikkje vore mangel på høgstemte ord, og heller ikkje ambisiøse planar. Det som har mangla, er samanheng mellom ord og handling.

Det har på den eine sida ikkje vore enkelt. Madagaskar har stått overfor store interne problem, hindringar og motsetningar. Eksternt har landet kjempa med strukturar og urettvise økonomiske, politiske og kulturelle rammevilkår. Men det forklarer ikkje alt. Også samanlikna med andre land med om lag same utgangspunkt, kjem Madagaskar dårleg ut.

Madagaskars politiske leiarar har – med få unntak – ikkje levert det dei lova. Det er sikkert mange årsaker til det. Marianne Skjortnes refererer i sin artikkel til fleire ulike forklaringsmodellar. Mellom anna peiker ho på ar Madagaskars politiske leiarar ikkje kjenner seg forplikta på folket, dei er tvert imot frikopla frå folket og treng ikkje søka legitimiteten sin der. Folket på si side har klare forventningar til styresmaktene , men synest samtidig å ha lært seg å leva med at forventningane ikkje blir oppfylde.

Ein slik resignasjon kan på den eine sida framstå som eit vern, det gjer at folk flest synest finna måtar å overleva på sjølv under dei mest ugunstige kår. Det kjem t.d. til uttrykk i måten folk møter utfordringane knyta til korona-pandemien på, slik det blir skildra av Siri Nyen i dagens nummer.

På den andre sida er det også eit problem. Det er først når folket faktisk krev noe av styresmaktene at endring tvinger seg fram. Det er dessverre få teikn som tyder på at det er drastiske endringar på gang her. Dei folkelege krava er få – og ein er heller resignert, og søker å finna overlevingsstrategiar uavhengig av statsmakt og styringsapparat.

Heller ikkje dagens president eller dagens regjering synest vera særleg opptatt av å bryta med den herskande politiske kulturen. Om dei er det, vil vi vera blant dei første til å heia dei fram. Folket fortener det. Og landet, som er ein unik del av verdensarven både kva natur, plante- og dyreliv, og menneske og kultur gjeld, slik Jon Erik Bakke skriv, fortener det.

Samtidig er ikkje folket utan håp eller handlekraft. Arild Bakke viser i sine artiklar i dagens nummer korleis ein søker løysingar både gjennom ei tydeleg opptrapping av innsatsen mot Covid19, gjennom kreativ bruk av hittil undervurderte matressursar – grasshoppar og andre insekt -, og ved å gjenskapa historia slik at den bidrar til å gi håp for framtida.

Og vi vil halda fram med å løfta Madagaskars lagnad opp på politisk nivå, også i vårt land. Slik kan vi vera ei røyst som bidrar til at det ikkje blir heilt stille. Etter 60 år med fridom, er jobben langt frå gjort!

MADAGASKAR
UAVHENGIG STAT I 60 ÅR?

UNDER STOR JUBEL BLE REPUBLIKKEN MADAGASKAR PROKLAMERT UAVHENGIG FRA KOLONIMAKTEN FRANKRIKE 26. JUNI 1960 PÅ DET STORE MAHAMASINA STADION I HOVEDSTADEN. PÅ NASJONALDAGEN I 2020 SKULLE MADAGASKAR MARKERE 60 ÅR SOM UAVHENGIG STAT MED STOR OG POMPØS FOLKEFEST. MEN MARKERINGEN BLE TONET NED PÅ GRUNN AV KORONA-PANDEMIEN. VI VET ENNÅ IKKE HVORDAN FEIRINGEN BLIR I 2021, MEN LANDET HAR NÅ I PRINSIPPET VÆRT UAVHENGIG FRA FRANKRIKE I 61 ÅR, NESTEN LIKE LENGE SOM KOLONITIDEN, SOM VARTE I 64 ÅR. HVORDAN HAR LANDET UTVIKLET SEG I DISSE ÅRENE? HVORDAN HAR LANDET BLITT STYRT, OG HVORDAN ER UTSIKTENE I TIDEN FREMOVER?

TEKST: **ØYVIND DAHL** FOTO: **ULIKE KILDER**

Uavhengigheten hadde en blodig forhistorie. I 1947 brøt det ut et nasjonalistisk opprør, som ble slått ned etter flere måneders bitre represalier der flere titusen mistet livet. Men etterkrigstiden hadde åpnet opp for en ny utvikling. Frankrike reformerte øyas institusjoner i 1956 under Loi Cadre, loven om oversjøiske reformer, og dermed startet en fredelig vei mot uavhengighet. Den 14. oktober 1958 erklærte den franske høykommissæren anneksjonsloven av 6. august 1896 for ugyldig. Frankrike anerkjente landet som en selvstendig stat og landet fikk sin egen nasjonalsang og eget flagg – hvitt, rødt og grønt. I 1959 ble en grunnlov vedtatt, og 26. juni 1960 var den første republikken proklamert med den 46 år gamle læreren Philibert Tsiranana som president, statssjef og regjeringssjef.

DEN FØRSTE REPUBLIKK

Tsiranana var fra tsimihety folkegruppen i nord. Det var viktig at presidenten kom fra en utkantstamme og ikke fra mérina-dynastiet i hovedstaden som hadde ført en aggressiv undertrykkelsespolitikk overfor kystfolkene før franskmennenes annektering av øya. Nå skulle alle etniske grupper være likeverdige, alle skulle være representert i nasjonalforsamlingen, enkelte gruppers privilegier og undertrykkelse av andre skulle forsvinne. Presidenten etablerte sitt sosialdemokratiske parti PSD og landet gikk inn i en forholdsvis fredelig periode der samarbeidsavtaler med Frankrike sikret militær- og kapitalinteresser på øya. Fortsatt var de franske sterkt inne i administrasjon og skolevesen og bygde opp en stor campus for Universitetet i Tananarive, som var det franske navnet på hovedstaden.

Tsiranana beholdt makten helt til det skjebnesvangre året 1972, da de politiske strømningene fra sekstiåtterne i Europa nådde Madagaskar. Det begynte med studentstreiker som lammet undervisningen over hele øya. Frankrike drev nykolonialisme, hevdet de og krevde at båndene til den tidligere kolonimakten måtte brytes. 13. mai grep myndighetene inn og arresterte 400 studentledere. Det førte til tumulter i gatene, sikkerhetspolitiet skjøt mot folkemassene og ca 40 demonstranter ble drept. Presidenten var gjenvalgt for en ny sjuårsperiode uten motstand i mars 1972 men situasjonen ble kritisk og den 18. mai gav han «all makt» til general Gabriel Ramanantsoa, den eneste som hadde maktapparat til å gjenopprette ro og orden. Den nye utenriksministeren Didier Ratsiraka fikk oppdraget med å reforhandle samarbeidsavtalene med Frankrike, noe som ga ham en solid politisk plattform. Militærdirektoratet varte til 1975 da general Ramanantsoa, overga all makt til den andre sterke personen i regjeringen, innenriksminister Richard Ratsimandrava. Men han ble skutt i et bakholdsangrep etter bare seks dager og hvem som stod bak attentatet ble aldri klarlagt.

DEN ANNEN REPUBLIKK

I juni 1975 ble en ny regjering opprettet med tidligere utenriksminister Didier Ratsiraka fra Toamasina som sjef. Han var 39 år, militært utdannet i Frankrike og utnevnte seg selv til admiral. Med folkeavstemningen i desember, ble den annen republikk innført, med ny grunnlov og Ratsiraka som folkevalgt president. De neste årene ble preget av et sosialistisk styre, der staten tok kontroll over alle produksjonsmidler og nasjonaliserte banker, forsikringsselskaper og de franske handelskompaniene. Ratsiraka opprettet sitt eget parti AREMA og publiserte, i likhet med Mao i Kina, «Den lille røde bok» som ga retningslinjene for sosialistisk revolusjon og reell selvstendighet. «Madagaskar legger seg ikke på kne for noen» gjentok

HERY RAJAONARIMAMPIANINA (60); ZAFY ALBERT (DØD); DIDIER RATSIRAKA (DØD); MARC RAVALOMANANA (69); ANDRY RAJOELINA (45)

RAJOELINA TALER TIL FOLKET PÅ «DEMOKRATIPLASSEN». HAN NEKTER NÅ OPPOSISJONEN Å SAMLES PÅ DENNE PLASSEN.

han i alle taler. Slagordene «malgachisation» og «démocratisation» fra studentopprøret skulle nå virkeliggjøres i undervisningssystemet. Alle ledende stilinger skulle innehas av gasserne og gassisk språk ble obligatorisk på alle nivåer i skolesystemet som hadde vært dominert av fransk helt fra kolonitiden. Gjennom obligatorisk nasjonaltjeneste «Service national» skulle ungdommer som hadde ungdomsskole undervise i barneskoler og de med artium skulle undervise i ungdomsskolene slik at alle landsbyer skulle ha tilgang til utdanning. Men overgangen var dårlig forberedt, og det varte ikke lenge før denne idealistiske politikken ble en fiasko.

Også den sosialistiske økonomiske politikken ble en katastrofe. Utenlandsgjelden galopperte, statsbedriftene manglet kompetente ledere og gikk med underskudd, hvis de i det hele tatt fungerte. Korrupsjonsskandalene i statsbedriftene rystet den sosialistiske ideologien og etter press fra Det internasjonale pengefondet måtte presidenten legge om den økonomiske politikken. I 1989, samme år som Berlinmuren falt, ble Ratsiraka gjenvalgt til sin tredje sjuårsperiode. Han forlot den sosialistiske politikken og tillot flerpartisystem. Han forsøkte også å liberalisere økonomien og tillot private bedrifter. Sensuren, som hadde lammet presse og opposisjon, ble opphevet, og den revolusjonære retorikken ble droppet. I skolene hadde gassisk språk hatt hovedtyngden, men nå ble fransk språk gjeninnført som undervisningsspråk for at studentene skulle komme inn på franske universiteter.

DEN TREDJE REPUBLIKK

Men reformene kom for sent. Store gatedemonstrasjoner i juni 1991 førte til politisk krise som endte med at Ratsiraka måtte gå av. De ulike politiske partiene, som nå var dannet, sto ikke samlet og interessant nok fikk det felleskristne Kirkerådet (FFKM) en samlende politisk rolle for «De levende krefter» ledet av legen og professoren Zafy Albert, 66 år gammel. Kirkerådet organiserte en nasjonal kongress som gav landet en ny grunnlov. Dermed ble den tredje republikk opprettet og Zafy ble valgt til ny president i februar 1993. Men Zafy blandet seg stadig inn i regjeringens arbeid og gjennomførte en folkeavstemning som ga ham fullmakt til å endre grunnloven og selv utnevne regjeringssjefen og ministrene. Opposisjonspartier både til høyre og venstre gikk imot ham og han ble avsatt ved riksrett på konstitusjonelt grunnlag i juli 1996 av nasjonalforsamlingen, og landet ble kastet inn i en ny krise.

Ved presidentvalget i slutten av året gjorde Didier Ratsiraka et overraskende comeback. Taperen fra den annen republikk ble vinneren av den tredje! Han gjeninnførte presidentstyret og reviderte grunnloven slik at han ikke risikerte at nasjonalforsamlingen skulle gå mot ham. Men landet var politisk handlingslammet som følge av stadig skiftende regjeringer og sentralstyret hadde ikke tillit, hverken innenlands eller utenlands. Likevel lå alt til rette for at han skulle bli gjenvalgt i desember 2001, etter en regulær femårsperiode. Men han ble utfordret av Antananarivos borgermester, Marc Ravalomanana. Ravalomanana var en dynamisk forretningsmann som hadde slått seg opp på meieridrift og næringsmiddel-produksjon.

ANDRY INNTAR HOVEDSTADEN .

DEN FJERDE REPUBLIKK ANDRY OG MIALY RAJOELINA.

Etter valget ble det konflikt om valgresultatet. Ravalomanana hevdet at han allerede i første valgomgang hadde fått over 50 prosent av stemmene, mens Ratsiraka benektet dette og forlangte en annen valgomgang. I februar 2002 utropte Marc Ravalomanana seg selv til president. Han fikk medhold av grunnlovsdomstolen, Haute Cour Constitutionelle (HCC), og ble dermed lovlig innsatt som landets folkevalgte president i mai 2002. Ratsiraka forsøkte å kvele hovedstaden ved å sprenge broer og lage veisperringer, men han måtte gi opp og flyktet til Frankrike i juni 2002.

I likhet med tidligere presidenter opprettet Ravalomanana sitt politiske parti TIM og utarbeidet en dristig femårs plan for utviklingen på Madagaskar: Madagascar Action Plan (MAP) og satte mye inn på å gjennomføre denne i den nye valgperioden. Med slagordet «jeg styrer mitt land som en bedrift» satte han krav til statstjenesteemennene og fikk fart på økonomien og fikk bygd veier, skoler og annen infrastruktur. Ravalomanana tok opp kampen mot den utbredte korrupsjonen ved å opprette antikorrupsjonsbyrået BIANCO med norsk bistand. Samtidig sørget han for å innsette folk fra sine egne bedrifter (TIKO) i ledende stillinger for på den måten å få politisk kontroll.

I begynnelsen av 2009 ble det store folkelige demonstrasjoner rettet mot presidenten i gatene i hovedstaden Antananarivo. Presidenten ble anklaget for å komme i interessekonflikt ved at han blandet sammen egne forretningsmessige interesser med statens interesser. Den unge ordføreren i Antananarivo, Andry Rajoelina samlet folk i gatene til demonstrasjoner mot presidenten. Demonstrasjonene førte til brenning og plyndring av presidentens kommersielle foretak. Lørdag 7. februar ble et trettitalls mennesker skutt av vaktene da folkemengden forsøkte å innta presidentpalasset i hovedstaden.

Etter at en gruppe oberster i hæren gjorde mytteri, tok de parti for Andry Rajoelina, og 17. mars 2009 gjennomførte Rajoelina statskupp med støtte fra de militære. Ravalomanana måtte gå i eksil i Sør-Afrika. Rajoelina ble innsatt som overgangspresident av grunnlovsdomstolen. Etter kuppet avsatte han nasjonalforsamlingen og senatet og styrte ved hjelp av dekreter. Kirkerådet og det internasjonale samfunn med FN og Den afrikanske union AU gjorde flere forsøk på å megle i konflikten uten resultat. Men i september 2011 undertegnet partene et veikart som la grunnlag for gjennomføringen av nye demokratiske valg på president, nasjonalforsamling og kommunestyrer.

DEN FJERDE REPUBLIKK

I november 2010 arrangerte Andry Rajoelina en folkeavstemning om en ny grunnlov som skulle bane veien for den fjerde republikk. Lørdag 11. desember 2010 ble den fjerde republikk feiret med stor fest i hovedstaden samtidig som byens nye rådhus ble innviet. Men folkeavstemningen og Rajoelinas styre oppnådde ikke internasjonal anerkjennelse og den politiske krisen førte til kutt i internasjonal stat-til-stat bistand og økonomisk misære. Mange mistet jobbene sine, turismen kollapset og økonomien stagnerte.

På bakgrunn av veikartet ble det rett før jul 2013 gjennomført valg på ny president og ny nasjonalforsamling. I januar 2014 kunne den tidligere finansministeren i Rajoelinas regjering Hery Rajaonarimampianina tas i ed som ny folkevalgt president. Den nye presidenten opprettet et nytt parti HVM og gjorde seg til talsmann for nasjonal forsoning. Den tidligere presidenten Marc Ravalomanana fikk komme tilbake og fikk amnesti. Ved kommunevalget som ble gjennomført 31. juli 2015, ble hans kone, Lalao Ravalomanana, valgt som Antananarivos borgermester. FN-teknokraten Christian Ntsay ble statsminister.

President Rajaonarimampianina møtte mange utfordringer. Kvegtyver herjet i sør og på vestkysten og gjorde mange transportveier usikre. Stadige strømutkoblinger rammet produksjon og industri. I tillegg vokste økokriminalitet. Fattige bønder ble betalt en luselønn av såkalte tømmerbaroner for å sage ned verdifullt tømmer av edeltre, palisander og rosentre, også i nasjonalparkene. Tømmeret ble ulovlig eksportert til Kina, der verdiskapningen foregikk,

HERY RAJAONARIMAMPIANINA.

ANDRY AVLEGGER ED.

mens Madagaskar satt fattig tilbake. Også fredede dyrearter som stråleskilpadder og lemurer ble utført samt gull, safirer og andre edelstener. Mange mente at dette lot seg gjøre fordi «baronene» ble beskyttet av folk høyt oppe i styresmaktene som fikk sin del av profitten.

Høsten 2018 ble det gjennomført et nytt regulært presidentvalg etter at Rajaonarimampianinas femårsperiode var til ende. Ved andre runde av valget rett før jul 2018 sto valget mellom den tidligere overgangspresidenten Andry Rajoelina og den avsatte presidenten Marc Ravalomanana. Den tidligere kuppresidenten Rajoelina vant valget med 55 prosent mot Ravalomananas 45 prosent. Den 19. januar 2019 ble Andry Rajoelina tatt i ed som Madagaskars president for den kommende femårsperioden. Det betyr at det blir nytt regulært presidentvalg etter femårsperioden i 2023. Selv om det har vært utskiftinger i regjeringen, har teknokraten Christian Ntsay, som ble utnevnt av den forrige presidenten, vært statsminister hele tiden.

Innenriks har Rajoelina tatt opp kampen mot kvegtyver og røverbander og oppnådd en viss stabilitet etter flere urolige år. Han har også videreført antikorrupsjonsbyrået BIANCO som etter planen skal få egne fullmakter for å få dømt korrupte ledere uten å gå via det regulære rettsapparatet. Men akkurat dette ser ut til stadig å treneres.

Etter at Madagaskar for første gang siden uavhengigheten klarte å få til et demokratisk maktskifte uten gatedemonstrasjoner og politisk uro, har også de internasjonale forbindelsene blitt styrket. Verdensbanken og Det internasjonale pengefondet er tilbake. Rajoelina har både fransk og gassisk statsborgerskap og samarbeidet med den gamle kolonimakten er tilbake. Frankrike har, 60 år etter avkolonialiseringen, forblitt landets viktigste partner, og den rike eliten sender barna til fransktalende skoler og til studier ved universiteter i «la mère patrie» - moderlandet - som det hette i kolonitiden. Ravalomanana forsøkte å innføre engelsk som offisielt språk ved siden av fransk og nasjonalspråket gassisk, men Rajoelina har reversert dette.

Fra mars 2020 har pandemien Covid 19 satt sitt preg på utviklingen. Madagaskar var tidlig med å stenge ned landet, flytrafikk og båtanløp. Ansiktsmasker ble påbudt. Presidenten gjorde seg også til entusiastisk talsmann for en gassisk urtemedisin covid organics som skulle være effektiv mot viruset og markedsførte den også overfor andre afrikanske stater, uten at Verdens helseorganisasjon (WHO) kunne gå god for den. Madagaskar har derfor heller ikke vist interesse for vaksinesamarbeidet i Covax, før i det aller siste. Smittespredningen var i begynnelsen forholdsvis liten, men nedstengingen fikk snart store økonomiske konsekvenser. Turistindustrien kollapset, transportsektoren stoppet opp og folk i den uformelle sektor som lever av gatesalg og småindustri ble hardt rammet, og som nevnt, feiringen av det storslåtte 60-års jubileet måtte utsettes. Men det gamle dronningpalasset på Antananarivos høyeste topp er blitt rekonstruert etter brannen i 1995 og åpnet som nasjonalt museum.

DE GJENTAGENDE KRISENE

Madagaskar har opplevd gjentagende politiske kriser som har ført til president- og regimeskifter. 1972-75, 1991-92, 2002, 2009. For første gang fikk vi en endring gjennom regulært presidentvalg i 2018-19. Etter hver krise raser Brutto Nasjonal Produkt (BNP) ned for så sakte å bygge seg opp igjen, og akkurat når det begynner å gå bedre, kommer en ny krise som fører landet utfor stupet igjen. Etter at Rajoelina kom til makten, har landet gradvis kommet på fote igjen og utenlandske investorer og Verdensbanken og Det internasjonale pengefondet har igjen investert i utviklingen. Veksten var estimert til 4,7 prosent i 2020, og det hersket en viss optimisme om en fortsatt positiv økonomisk utvikling, men covid-19 kom på et svært uheldig tidspunkt og Verdensbanken hevder at positiv vekst ble snudd til minus 4,2 prosent i 2020, omtrent tilsvarende som etter statskuppet i 2009 da Rajoelina tok makten fra Ravalomanana. Med andre ord: covid-krisen har satt landet ti år tilbake.

BEFOLKNINGSVEKST OG FATTIGDOM

Befolkningsveksten og den økende fattigdommen er også en kilde til uro. Da Madagaskar ble selvstendig i 1960 hadde landet 6 millioner innbyggere og lå på linje med Sør-Korea og Mauritius i utviklingen. I jubileumsåret er befolkningen økt til 27 millioner, og myndighetene har beregnet at i 2040 vil folketallet ha steget til 45 millioner - selv med sterkere innsats for familieplanlegging. Dette reiser enorme utfordringer når det gjelder å bygge ut skolevesen, helsevesen og skaffe jobber til halvparten av landets befolkning som er under 18-20 år.

Covid-krisen har nå gjort det umulig for økonomien å holde tritt med en årlig økning av arbeidssøkende på 400 000. Ifølge Verdensbanken er landet nå et av de fem fattigste landene i Afrika (sammen med Nigeria, DR Kongo, Tanzania, og Etiopia), og er havnet på OECDs liste over sårbare stater. 77,4 prosent er falt under fattigdomsgrensen (ca 16 kr per dag) i 2020. Fallet er på 3,1 prosent fra før covid-19 krisen. Befolkningsministeriet sier at omtrent 70 prosent av befolkningen lever i ekstrem fattigdom og 13 prosent av disse er under 18 år og får ingen utdannelse eller sosiale tjenester som kan bidra til fysisk og mental utvikling. I tillegg er særlig sørlige deler av Madagaskar rammet av hungersnød på grunn av klimaendringene. I enkelte regioner har det ikke vært regn på tre år. Nøden rammer særlig unge jenter som blir giftet bort i 13-15 års alderen, eller må ty til prostitusjon, noe som også gjør slutt på mulighetene for skolegang.

Den nye presidenten har lansert et ambisiøst utviklingsprogram Plan Emergence Madagascar (PEM) der han lover å satse på økonomisk vekst og utbygging av veier og energi og private investeringer. Men i nedgangstider vil det kreve en betydelig innsats og store investeringer om denne planen kan la seg realisere. Utenriksdepartementets viktigste oppgave er å få internasjonale selskaper og FN-organer til å finansiere presidentens planer.

NOEN GJENNOMGÅENDE TREKK ETTER 60 ÅRS UAVHENGIGHET

Politiske partier er ikke organisert etter en politisk ideologi eller et program som videreføres ettersom presidentene skifter. Hver eneste president har dannet et parti rundt sin egen person. Tsiranana PSD, Ratsiraka AREMA, Ravalomanana TIM og Rajoelina TGV og senere oppfølgere. Dette er en måte å skaffe seg kontroll på. Presidenten innsetter statsminister og regjering som utnevner guvernører og lokale ledere. Presidentpartiene sikrer seg flertall i senat og nasjonalforsamling og kan dermed styre politisk og økonomisk utvikling. Likevel har ikke landet vært et diktatur. Madagaskar er et demokrati med flerpartisystem der representantene velges av folket. Opposisjonen har f.eks. ofte hatt ordføreren i Antananarivo, Ravalomanana var ordfører under Ratsiraka, Rajoelina under Ravalomanana og Lalao Ravalomanana under Rajaonarimampianaina.

Det er et gjennomgående trekk at opposisjonen har vanskeligheter med å komme til orde og få innflytelse på utviklingen. Når «vinneren tar alt», begynner snart misnøyen å utvikle seg. Når det også viser seg at nesten under hver president har korrupsjon, bestikkelser og skjulte økonomiske disposisjoner, som f.eks. ulovlig eksport av tømmer og naturressurser, undergravd tilliten til regjering og president. Politikere oppfattes som snyltere av felles goder og har lav status. Opposisjonen reagerer med å boikotte valg og finne seg andre arenaer gjennom lukkede selskaper og til slutt gatedemonstrasjoner som gir utløp for misnøyen. Når det da skjer voldelige sammenstøt og drap blir situasjonen akutt. Som denne gjennomgangen viser, har presidentskifter nesten alltid skjedd gjennom «gatens demokrati» og ikke gjennom regulære valg, med unntak av det siste presidentskiftet i januar 2019.

Den viktigste oppgaven må være å skape åpenhet i statsforvaltningen, få slutt på korrupsjonen og på den måten bygge opp tillit som kan få de politiske partiene til å samarbeide med de sentrale myndighetene. Når presidenten tar kontroll over alle organer kan opposisjonens trykkoker til slutt eksplodere, vi får nye gatedemonstrasjoner og nye politiske kriser som fører til nye stup i økonomi og utvikling. Etter 60 års uavhengighet har Madagaskar ennå et stykke å gå for å ta igjen Sør-Korea og Mauritius.

FATTIGDOMMEN I ANTANANARIVO ØKER.

FREMTIDSRETTET , **OPPDRETT AV SKADEDYR**

STORE GRESSHOPPESVERMER HAR VÆRT EN LANDEPLAGE PÅ MADAGASKAR I NYERE TID. NÅR MILLIONVIS AV GRESSHOPPER LEGGER SEG SOM ET TEPPE OVER SLETTER MED INNHØSTNINGSMODNE RISMARKER, FORSVINNER MANGE TONN MED RIS SOM DUGG FOR SOLEN. KONTROLLERT PRODUKSJON AV DETTE SKADEDYRET KAN IMIDLERTID BIDRA TIL ØKT MATSIKKERHET I VERDEN.

TEKST: **ARILD M. BAKKE** BILDE: **TIME**

GRESSHOPPER ER EN DELIKATESSE.

I en artikkel i Time forteller journalist Aryn Baker om lovende oppdrett av gresshopper i hovedstaden på Madagaskar. Valala Farms i Antananarivo har de siste årene avlet frem ulike typer innsekter, og bedriften har lyktes med å produsere protein- og fiberrikt mel gjennom denne spesielle formen for oppdrett. Det er blitt etablert samarbeid med en katolsk hjelpeorganisasjon, og det nye melproduktet blir brukt som nødhjelp i tørkeområder og i skolelunsjprogrammer.

Magasinet Time skriver at kapasiteten til denne hovedstadsbedriften vil økes i 2021, og at målet i første omgang er å kunne produsere en halv million måltider på årsbasis. Bedriften vil fremover undersøke muligheten av å sette i gang oppdrett på hundre forskjellige insekter. Når bedriften velger ut spiselige insekter for sin produksjon, legger den vekt på å finne en god kombinasjon av smak, helsegevinst og oppdrettsmuligheter. Parallelt med produksjon og forskning lanserer Valala Farms nå et kursprogram for å lære opp bønder i det å bli «insektbønder».

Forskeren Sylvain Hugel, som er ekspert på gassiske gresshopper, er begeistret over hva en har fått til. Han sier til Time at læren om insekter, såkalt entomologi, kan være med på å redde Madagaskar. "Det er ikke mulig å redde skogene uten at en tar vare på menneskene som bor i nærheten av dem, og det betyr å gi folk matsikkerhet", slår han fast.

Ifølge Time spiser allerede to tredjedeler av Madagaskars befolkning insekter i en eller annen form, vanligvis som en sesongbasert matbit. Forskerne som magasinet har hatt kontakt med, mener at økt bruk og målrettet produksjon av insekter kan lette presset på øyas truede skoger.

Det hevdes at insekter er sunn og næringsrik mat. Sylvain Hugel sier til Time at det i gresshopper er mye protein, jern og vitamin B12, og at han har funnet måter å tilberede ulike insekter som er smakfulle og spennende. Han forteller at disse produktene er blitt endel av hans daglige mat. Han putter gresshoppepulver oppi morgenyoghurten, drysser larver som «baconbiter» over sine salater og steker frosne sirisser til kveldsmåltidet.

Forbruket av animalsk protein er en stor belastning på miljøet. 80% av verdens jordbruksland brukes ifølge Time til å avle og mate husdyr, selv om denne produksjonen bare står for 18% av det globale kaloriforbruket. Redusert kjøttproduksjon vil frigjøre landområder til alternativ matproduksjon og gjenopprette økosystemer. Det understrekes at insekter inneholder betydelig høyere verdier av mineraler som jern, sink, kobber og magnesium enn storfekjøtt. Insektoppdrett gir dessuten betydelig lavere klimagassutslipp. Ikke bare produserer insekter mindre avfall, skriver Time, men deres ekskrementer fungerer utmerket som gjødsel og jordforbedring.

Matkulturer endres. Magasinet Time minner om at italienerne trodde at tomater var giftige for fem hundre år siden. Videre nevnes det at amerikanerne betraktet hummer som søppelmat på 1800-tallet, og at få kulturer spiste rå fisk for femti år siden. Nå er sushi allestedsnærværende, og kanskje det samme vil skje med spiselige gresshopper og insekter i fremtiden?

HVORFOR ER KAMPEN MOT **FATTIGDOM SÅ VANSKELIG?**

ETTER 60 ÅR HAR MANGE LAND I ASIA GJORT STORE SPRANG I KAMPEN MOT FATTIGDOM. I AFRIKA ER MANGE BLITT HENGENDE ETTER. HVORFOR ER DET SLIK? OG HVORFOR ER MADAGASKAR SÅ FATTIG? HVA ER ÅRSAKEN TIL AT UTVIKLINGEN PÅ MANGE MÅTER HAR STÅTT STILLE I LANDET?

TEKST OG FOTO: **MARIANNE SKJORTNES**

Madagaskar har på mange måter, i ulike posisjoner og sett med ulike perspektiver, alltid vært en del av mitt liv. Jeg vokste opp i landet, og som voksen studerte jeg sosialantropologi med fokus på utviklingsarbeid og kulturelle og sosiale endringsprosesser. I tillegg har jeg vært involvert i temaer knyttet til den lutherske kirkes utviklingsarbeid på Madagaskar. Min relasjon til Madagaskar har vært utfordrende og til tider krevende, men samtidig har det vært en givende og stimulerende relasjon.

I løpet av mitt livsløp har Madagaskar gjennomgått store endringer, selv om disse nesten er usynlige sett utenfra. Men endringene er større enn det kan se ut til ved første blikk. Da jeg gikk på den norske skolen på Antsirabe på 1960-tallet, kjøpte vi lørdagssnop hos 'kineseren med de to dørene' eller hos 'rote-kineseren'. Disse var to landhandelsbutikker med et stort sortiment av varer, fra søtsaker, skinke, sukker, salt, brennevin og tekstiler til skruer, muttere og transistor-radioer. I dag er disse butikkene erstattet med den sør-afrikanske supermarked-kjeden «Shoprite», med masseproduksjon og et standardisert utvalg av varer.

Likevel har de økonomiske levevilkårene for den vanlige gassiske befolkningen stått stille på tross av en rekke tiltak som er iverksatt for at utdanning og helsetjenester skal bli allment tilgjengelig. Der er en stor kontrast mellom den verden jeg vokste opp i på øst-kysten av Madagaskar og på Antsirabe og det livet jeg lever i det norske samfunn i dag når det gjelder utdanning, helse, teknologisk utvikling og økonomiske levevilkår. Å leve og forholde seg til begge disse virkelighetene, som har utviklet seg så forskjellig, er en erfaring og opplevelse som har vært utfordrende

og følelsesmessig krevende. Å fortsette å relatere seg til Madagaskar og jevnlig ha arbeidsoppgaver der som voksen fram til i dag, har også vært utfordrende, fordi endringer i andre deler av verden har vært så mye større enn på Madagaskar.

SITUASJONEN I DAG

Madagaskar har en hurtigvoksende befolkning som i 2021 er på 27,5 millioner, ifølge CIA World Factbook. Befolkningen er stadig fattigere, og det skjer lite endringer i denne situasjonen. FN's statistikk fra 2019 sier at 92 % regnes som absolutt fattige (lever på mindre enn 2 $ om dagen) og 78 % er ekstremt fattige (lever på mindre enn 1,25 $ dagen). Madagaskar er rangert på 164. plass av 186 land av Human Development Report i 2020 når det gjelder innbyggernes levevilkår. Den vanlige gassiske innbygger tjener i dag omtrent det samme som i 1960. Store deler av befolkningen har ikke tilgang til helsetjenester, noe som fører til underernæring og dårlig helse. Kamp mot feilernæring og barnedødelighet er et brennende tema for landet. Avskoging og erosjon, som forsterkes ved bruk av ved til brensel og gressbranner, er alvorlige miljøutfordringer. I tillegg er det store utfordringer i landets forvaltning av naturressurser. Med en høy befolkningsvekst og stor grad av avhengighet av importert mat, introduseres stadig nye tiltak for å øke jordbruksproduksjonen i et land med 75 – 80 % bønder. Jordbruksbefolkningens livsvilkår er avhengig av å utnytte naturressurser, og i pressede situasjoner medfører dette ofte ødelegging av unike økosystemer. Landets fattigdom betyr også nedbryting og rovdrift på øyas endemiske biodiversitet.

HVORDAN HAR DEN GASSISKE STATEN FORHOLDT SEG TIL SIN BEFOLKNING?

Madagaskar ble selvstendig fra Frankrike i 1960. Landet var på den tiden relativt tynt befolket og rikt på naturressurser. Likevel har landet opplevd en økonomisk stagnasjon i hele sin uavhengighetsperiode, med noen unntak i korte perioder. Generelt sagt kan en si at skoler, sykehus og veier i liten grad er blitt vedlikeholdt, og korrupsjon og nepotisme har gjort det nesten umulig for byråkratiet å fungere tilfredsstillende. Staten har gjort lite og ingenting for folk som bor i de fattigste områdene av landet. Staten har i stor grad vært fraværende i de offentlige oppgavene i landet. Men på Madagaskar er det eliten som har store økonomiske ressurser til disposisjon og disse har kontroll med landets ressurser. Dette er nøkkelen til å forstå den særegne gassiske dynamikken, hevdet daværende ministerråd ved den norske ambassadeseksjonen på Madagaskar, Johan Kr. Meyer i en tidligere artikkel i dette bladet, og refererer til boka «In the Shadow of Violence» av Douglass C. North, John Joseph Wallis, Webb og Barry R. Weingast. Elitenes kamp om å få tilgang til ressurser og politisk makt for å tilfredsstille egne interesser skjer på bekostning av den fattige befolkningen på landsbygda. Det er elitens makt og fraværet av velfungerende institusjoner, som får skylden for fraværet av økonomisk og sosial utvikling i landet, hevdes det. Politiske partier blir opprettet rundt enkeltpersoner og ikke først og fremst knyttet til politiske program. Svake fagforeninger og de få sivilsamfunnsorganisasjonene som finnes er forbeholdt de velutdannede i byene. Det er derfor mangel på institusjoner som organiserer folk som har felles interesser. Unntaket er de kristne kirkene, der rundt 60 % av befolkningen er medlemmer.

Motsetninger mellom ulike grupper er også en viktig side ved det sosiokulturelle bildet av den gassiske befolkningen. Der er dype skiller mellom by og land, mellom kystbefolkning og innlandsbefolkning, og det har utviklet seg en stadig større forskjeller mellom rike og fattige i landet. De som har politisk makt og besitter rikdom blir sett på som rayaman-dreny (far og mor), og det er få som ønsker å utfordre disse. Den hierarkiske forståelse av samfunnet er et sterkt kulturelt særpreg. Tilhørighet til slave-, frie bønder-, eller aristokratiske slekter i samfunnet beskrives ofte som historiske strukturer, men bevisstheten om hvilken tilhørighet enkeltindivider og familier har er høyst til stede i dagens virkelighet. Den kulturelle aksepten av ulikhet er stor, og større på Madagaskar enn i resten av Afrika sør for Sahara. Samtidig er mistilliten til alle utenom egen familie stor. Det gjelder øvrighet, politikere og andre befolkningsgrupper i landet. Dette ble forsterket av kolonimakten som spilte kystbefolkning ut mot innlandsbefolkning.

Sosialantropologen Kajsa Ekman Friedman hevder i sin bok, «Den magiska världsbilden. Om statens frigörelse från folket i Folkrepubliken Kongo» fra 1994, hvor hun tar utgangspunkt i studier av den sentralafrikanske staten Kongo (Brazzaville), at i flere afrikanske land skjer det prosesser hvor staten i tiltagende grad frigjør seg fra folket. Statsapparatet, hevder hun, har frigjort seg fra folket ved å skaffe seg en selvstendig inntektskilde gjennom utenlandshandel og bistand fra ulike giverorganisasjoner. Spørsmålet er om det er dette som skjer og en stund har pågått også på Madagaskar? De styrende organer i landet er ikke avhengige av å legitimere seg hos innbyggerne; de er ikke avhengig av skatteinntekter og trenger ikke en stor hær. Ekholm Friedman hevder at statsadministrasjonen i slike land bygger på patron-klient-relasjoner snarere enn et politisk system hvor makt og autoritet er fordelt blant innbyggerne etter de evner og ferdigheter de har. På Madagaskar er det viktigste prinsippet slektskap, og dermed er det noen få slektsgrupper som kontrollerer hele statsbyråkratiet, og disse er moralsk forpliktet til å hjelpe sine slektninger. Mange høyt utdannende gassere foretrekker å bli i utlandet etter å ha fullført sine studier, ettersom de uten å ha de riktige kontakter ikke vil kunne få jobb i det offentlige i eget hjemland. Dette er i tråd med de funn Ekholm Friedman har gjort.

HVORFOR GJØR IKKE FOLK OPPRØR?

Hvorfor gjør ikke folk opprør mot en slik urettferdighet? Kanskje kan det skyldes at de mangler organisatoriske ressurser for å gjøre det. Lokalsamfunn er lite knyttet til hverandre og fungerer ofte uavhengig av integrasjon i storsamfunnet. I en slik situasjon er det vanskelig å utvikle en politisk organisasjon som forholder seg til staten. På grunn av sosiale, økonomiske og kulturelle endringer generelt på Madagaskar og migrasjon til storbyene, er de lokale slektsgruppene i mindre grad i stand til å organisere folk i forpliktende grupper. I tillegg er det mange gassere som konsulterer heksedoktorer / astrologer eller religiøse ledere og dette er en mer relevant relasjon enn å danne fagforeninger. Ekholm Friedman peker også på de lokale verdensbildene som en forklaring. Det «magiske verdensbildet» eller religiøs tilknytning har stor betydning i forklaringen av innbyggernes manglende opprørsvilje. Når slektsgrupper er svekket når det gjelder å organisere folk i forpliktende fellesskap, blir for mange det religiøse fellesskapet en erstatning for det slekten ikke lenger makter.

Det som skjer på Madagaskar kan beskrives som et stilltiende samtykke til myndighetenes politiske system, der den gassiske staten ikke først og fremst utbytter befolkningen, men overser den. I andre deler av verden, f.eks. i Sør- og Mellom-Amerika har folkebevegelser og bondeopprør tatt sikte på å etablere et mer rettferdig politisk og økonomisk system, og i flere asiatiske samfunn, som Kina, India, Filippinene og Vietnam har folkebevegelser som har organisert bønder etter hvert vært politisk viktige (T. Hylland Eriksen 2010, «Små steder – store spørsmål»). På Madagaskar er politisk makt nøkkelen til økonomisk makt, og når rikdom og ressurser ikke fordeles rettferdig øker presset fra andre eliter som også ønsker sin del av kaka. Tilliten til landets ledere og institusjoner er i dag på et bunnivå. Det gassiske statsapparatet er både sterkt og svakt. Det er ute av stand til å mobilisere folk, men samtidig kontrollerer det betydelige ressurser. Ekholm Friedman hevder at de postkoloniale endringene i mange afrikanske stater,

representerer noen av de dårligst fungerende kombinasjonene av afrikansk tradisjon og modernitet. Innbyggerne er ute av stand til å fremme sine interesser på en adekvat måte, og slektsgrupper er svekket i å fungere som et nettverk som kanaliserer arbeid og sosial velferd. Samtidig står det ikke noe arbeidsmarked klart til å ta over funksjonene som slektsgruppene har mistet. Statsadministrasjonen har på sin side brutt de tradisjonelle båndene av plikter og rettigheter som de tidligere aristokratiske ættelinjene opprettholdt vis-à-vis sine undersåtter.

I denne situasjonen er folk flest blitt desillusjonerte og mismodige. Den sivilsamfunns-aktøren som i dag framstår som sterk og relevant i det gassiske samfunn, er de kristne kirkene. Selv om også ledere i disse kirkene tilhører makthierarkier i samfunnet, har kirker stor folkelig legitimitet. Disse er i posisjon til å kunne opprettholde menneskers verdighet og gi håp om grunnleggende endringer i enkeltmenneskers liv og i samfunnet forøvrig. Et sterkt fellesskap av kirker har på Madagaskar et potensiale til å målbære folks kamp for større rettferdighet og bedre levevilkår overfor politiske myndigheter.

«EN HELT EGEN VERDEN» **MADAGASKARS BIOGEOGRAFI**

MADAGASKAR HAR ET HELT EGENARTET PLANTE- OG DYRELIV. ØYA ER, IFØLGE DEN AMERIKANSKE BIOLOGEN ALLISON JOLLY, «EN HELT EGEN VERDEN». HVORFOR ER DET SLIK? I DENNE ARTIKKELEN SKAL VI SE PÅ DE VIKTIGSTE FORHOLDENE SOM HAR PÅVIRKET UTBREDELSEN AV PLANTER OG DYR PÅ MADAGASKAR.

TEKST OG FOTO: **JON E. BAKKE**

Biogeografi er læren om planters og dyrs geografiske utbredelse. Man er interessert i de forhold som påvirker utbredelsen, f.eks. topografi, klima, jordsmonn og ulike barrierer som begrenser leveområdet. Men det kan også være historiske forhold som påvirker den geografiske utbredelsen av planter og dyr, f.eks. naturkatastrofer som skogbrann eller flom, eller menneskenes påvirkning gjennom jakt og ødeleggelse av opprinnelig natur.

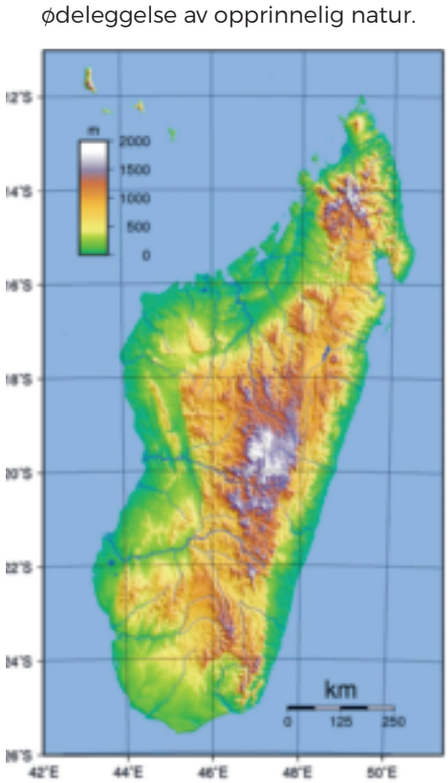

KILDE: WIKIMEDIA COMMONS

TOPOGRAFI

Det mest karakteristiske ved Madagaskars topografi er det sentrale høylandet (1000-2000 m.o.h.) som skråner bratt ned mot østkysten, men mye slakere mot vestkysten. Langs østkysten er det en 30-50 km bred lavlandsstripe, mens langs vestkysten er lavlandsstripen mye bredere, mange steder rundt 150 km.

Der den bratte østskråningen flater ut mot høylandet finner vi som regel også vannskillet som deler elveløpene mot øst og vest. Det meste av høylandet heller svakt mot vest, slik at elvene som renner vestover samler vann fra det meste av høylandet og blir til stilleflytende floder før de når havet. Elvene mot øst er mye kortere og har mange flotte fossefall på vei mot havet.

KLIMA

Madagaskars plassering mellom 12 og 25 grader sør for ekvator gir tropisk klima over det meste av øya. Grovt sett kan vi snakke om to årstider eller sesonger, varmetida med mest regn fra november til mars og kaldetida fra april til oktober med mindre eller ingen nedbør.

To store vindsystemer påvirker klimaet: Passatvindene blåser fra sørøst hele året, men sterkest i kaldetida. De bringer fuktig havluft inn mot den bratte østkysten, noe som forklarer det fuktige klimaet her. Monsunvindene er sesongvinder som har størst betydning i varmetida når de blåser fra nordvest inn mot øya og bringer nedbør til innlandet.

De tørre områdene i sørvest er lite påvirket av disse vindsystemene, og derfor er det mer tilfeldig og sjelden at lokale vinder bringer nedbør til disse områdene.

JORDSMONN

Tre hovedfaktorer er med og bestemmer hvordan jordsmonnet blir: Fjellgrunnen, klimaet og levende organismer. Skogen er den viktigste faktoren for å danne og ta vare på et næringsrikt jordsmonn: Blader og annet avfall gir humusjord som plantene kan vokse i og finne næring i. Trærnes bladverk gir skygge for stikkende sol og skjermer for regnets graving i jorda. Røttene holder fast på jorda og øker jordas evne til å holde på fuktigheten. Til sammen tar det vare på jordsmonnet, og kraftig regnskyll blir til behagelig vanning på bakkenivå. Dette er faktorer som betyr at mikroorganismer i jorda trives godt.

Det er en vesensforskjell mellom jordsmonnet i tempererte områder (som Europa) og tropene. Selv om en tropisk skog kan virke særdeles frodig, er den også svært sårbar. For

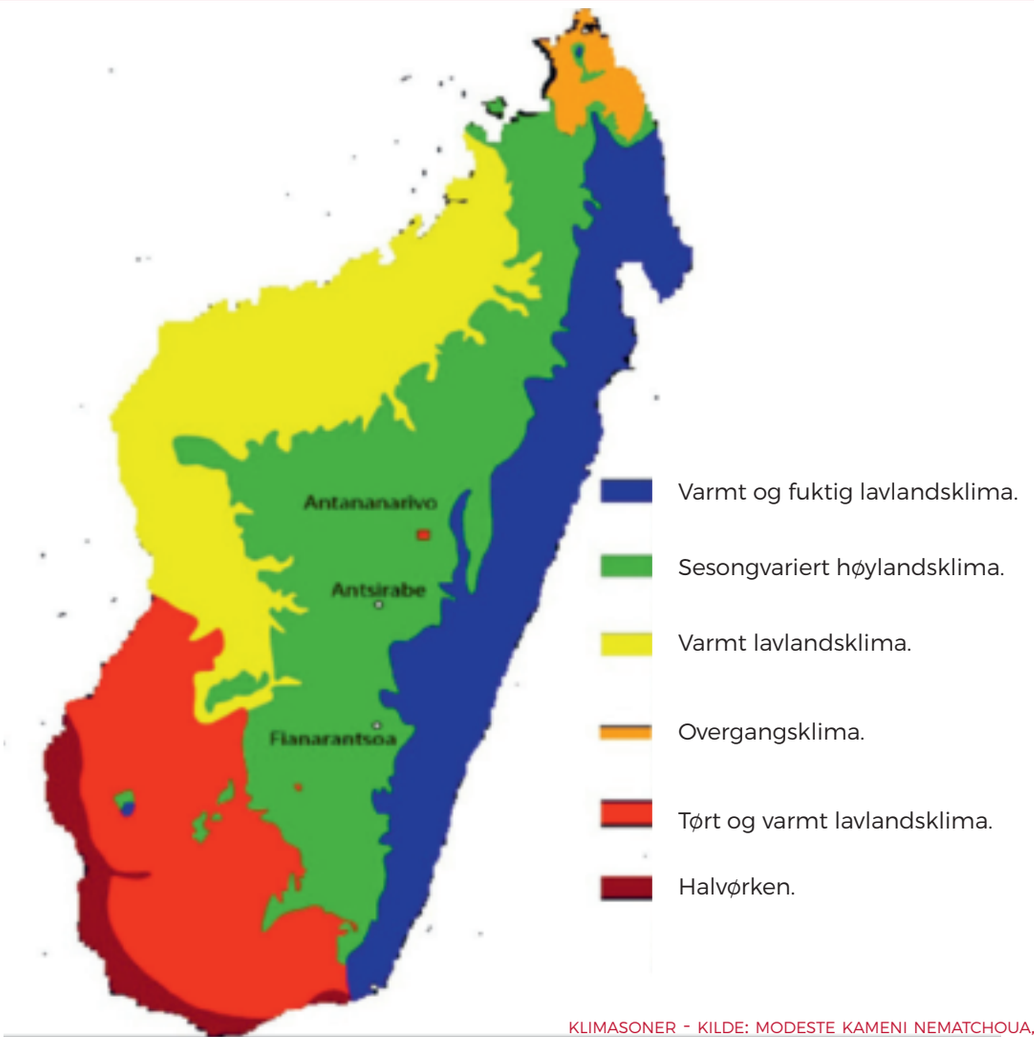

KLIMASONER - KILDE: MODESTE KAMENI NEMATCHOUA, UNIV. OF ANTSIRANANA.

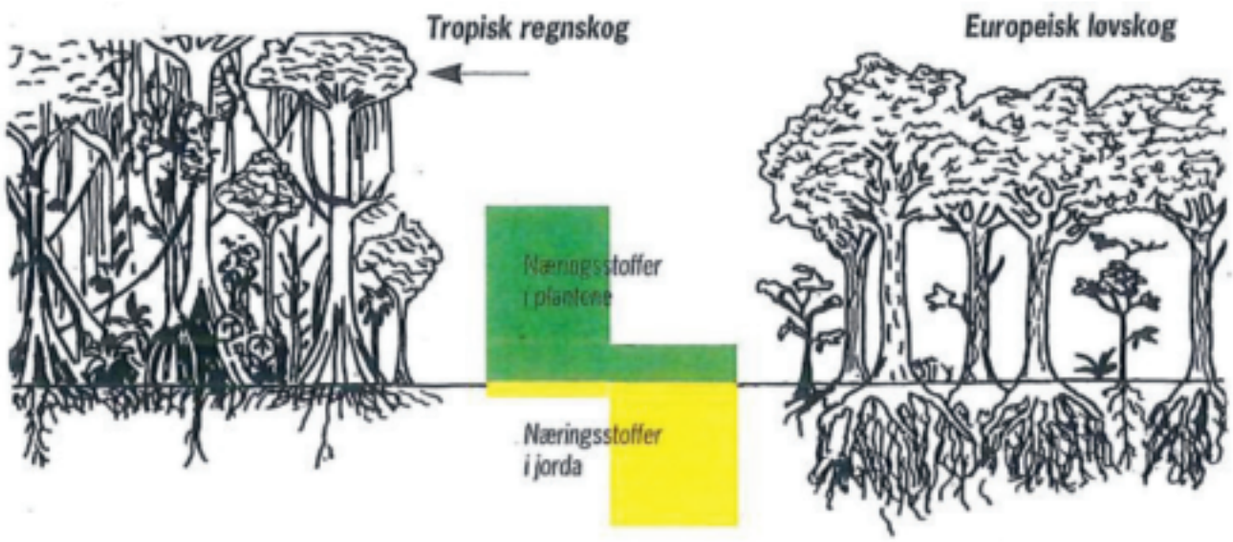

Regnskogen er varm og fuktig. Døde plante- og dyrerester omdannes raskt til næringsstoffer som plantene suger opp. Jorda blir næringsfattig.

Den europeiske løvskogen har et kjøligere klima. Nedbrytningen av døde plante- og dyrerester går sakte. Det dannes et tykt og næringsrikt jordsmonn.

ILLUSTRASJON: JON E. BAKKE

å forstå det, må vi se litt nærmere på hvordan livet fungerer der og sammenlikne regnskogen med en europeisk skog.

Først og fremst er klimaet i Europa kjøligere, og det er større forskjeller mellom sommer og vinter. I kaldere klima går nedbrytningen saktere, slik at når løv og andre plantedeler dør, tar det opptil flere år før det har råtnet vekk. Imidlertid er de mer eller mindre nedbrutte plantedelene særdeles viktige. De danner et tykt øvre jordlag som kalles humus. Humuslaget inneholder store mengder næringsstoffer, men som bare sakte blir frigitt i en form som levende planter og trær kan dra nytte av. Humusjorda fungerer derfor som en «bank» for næringsstoffene. Selv om skogen i tempererte strøk blir hogd ned, fjerner vi grovt sett bare 10 % av næringsstoffene, mens 90 % blir igjen i jorda. Dermed er det mer enn nok av næringsstoffer til å gi gode vekstforhold for en ny skog.

I regnskogens varme og fuktige klima skjer nedbrytningen av døde planter og dyr raskt. Løv og annet dødt materiale blir til frigitte næringsstoffer i jorda allerede etter noen uker eller måneder. Humuslaget av halvveis nedbrutte plantedeler blir tynt, og det er ingen «bank» av næringsstoffer i jorda. I stedet blir næringsstoffene raskt fjernet fra jordsmonnet ved at levende planter og trær suger det til seg. I den tropiske skogen skjer det motsatte av det vi finner i den tempererte skogen: Fjernes skogen tar vi grovt sett vekk 90 % av næringsstoffene, og bare 10 % blir igjen i jorda som næring for nye planter og trær. Vekstforholdene for ny skog i tropene er derfor dramatisk dårligere enn i tempererte strøk.

En annen faktor som gjør gjenskaping av tropisk skog vanskelig, er at tropiske treslag vokser sakte i forhold til i tempererte strøk. I Norge regnes et plantefelt for hogstmoden etter 50-100 år. I tropisk skog må en regne med nesten ti ganger så lang tid. I varmt klima skulle en tro at alt gror fortere, og det er for så vidt riktig. Problemet er derfor ikke varmen, men – som vi har sett over – mangel på næringsstoffer.

BARRIERER

Den barrieren som har gjort Madagaskars plante- og dyreliv så spesielt er uten tvil havet. Å være på ei øy langt fra fastlandet gir ikke særlig mulighet for utveksling av liv, med unntak av de som kan fly. Men Madagaskar har ikke alltid vært ei øy. For ca. 150 millioner år siden lå Madagaskar inneklemt mellom Afrika og India, og først for rundt 80 millioner år siden var det stor nok avstand til omliggende landmasser til at det ikke kunne være utveksling av dyreliv.

Andre barrierer som har betydning – om enn i mindre grad – er den nord-sør-gående fjellkjeden på øya og de ulike klimasonene. Etter menneskenes ankomst til øya for rundt 2000 år siden har skogødeleggelsene delt opp skogområdene i mindre skoger, og for skogsdyrene blir det derfor vanskelig å komme fra et område til et annet. Nyere forskning har også vist at vassdrag kan skape barrierer for enkelte dyrearter.

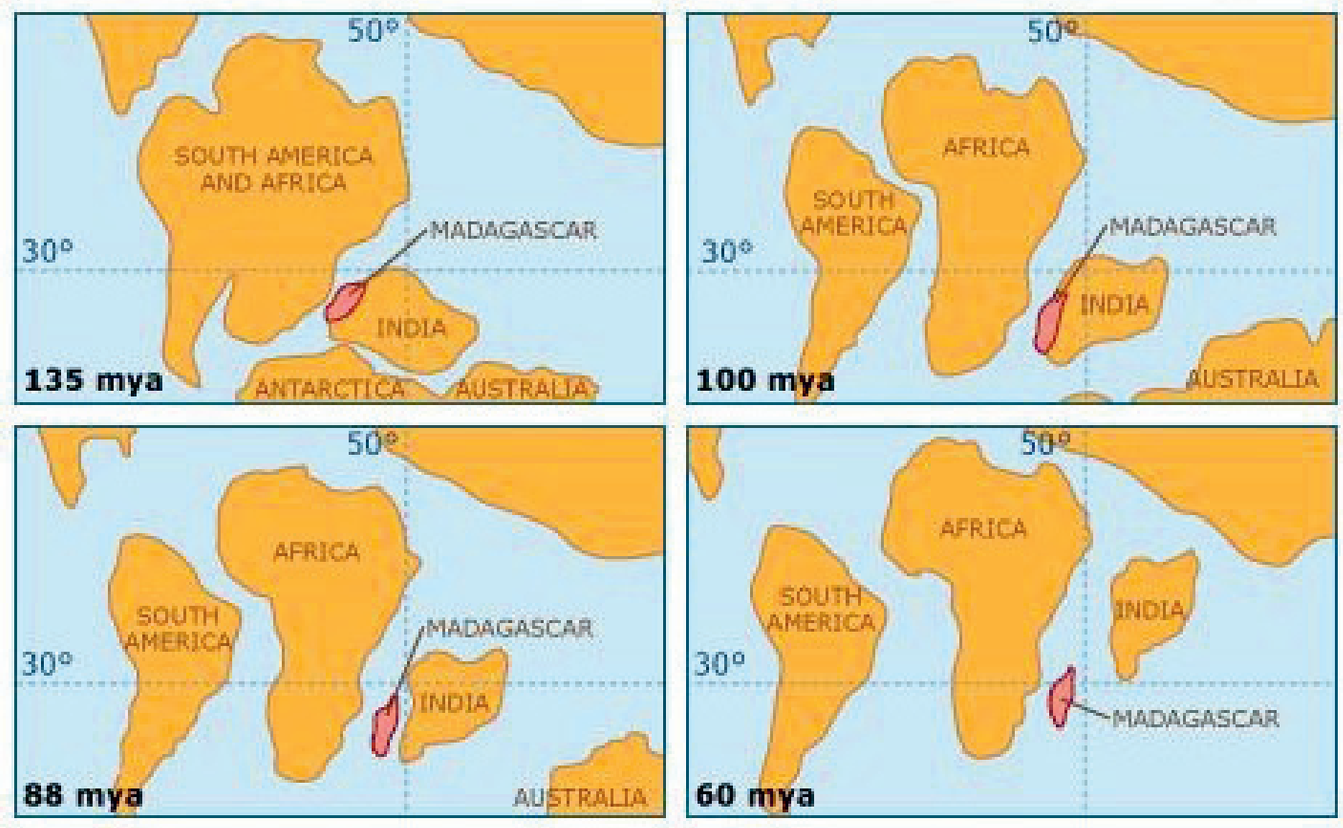

KILDE: HTTPS-EVOLUTION.BERKELEY.EDU-EVOLIBRARY-NEWS-091001_MADAGASCAR

SNIKEKATT - STRIPET CIVETT.

BRUN MUSEMAKI.

TENREK BØRSTEPINNSVIN.

HVORDAN FORKLARER DISSE FAKTORENE UTBREDELSEN AV DYR OG PLANTER PÅ MADAGASKAR?

Skal vi forstå særpregene ved Madagaskars natur, må vi se de i sammenheng med disse faktorene. Utgangspunktet for øyas plante- og dyreliv er det som fulgte med da øya ble dannet. For 60 millioner år siden nærmet vi oss slutten på det som kalles krypdyrenes tidsalder. Krypdyr som øgler, kameleoner, skilpadder, krokodiller og dinosaurer fantes det mye av. Dinosaurene vet vi døde ut over hele verden, sannsynligvis på grunn av plutselige klimaendringer. De forsvant også på Madagaskar, men vi finner fossiler etter dem på øya. De andre krypdyrene overlevde, og i dag er dette en artsrik dyregruppe på øya.

Pattedyrene var en beskjeden gruppe av relativt små dyr da Madagaskar ble øy. Litt forenklet kan vi si at de pattedyrene som fantes måtte takle samlivet med dinosaurene. Fordelene for pattedyrene var større hjerne og dermed bedre evne til å takle nye situasjoner. Men samtidig måtte de konkurrere med dinosaurene om mat, og faren for å bli spist av rov-dinosaurene var hele tiden til stede. Da var det fordelaktig å ikke være for stor (og synlig for rovdyrene), samt å kunne bevege seg raskt på bakken, i trærne eller i lufta. Blant disse tidlige pattedyrene fantes halvaper, små rovdyr, flaggermus, pinnsvinliknende tenreker og noen gnagere. Derfor er det etterkommerne etter disse pattedyrene vi finner på Madagaskar i dag. Forløperne til de store afrikanske pattedyrene som antiloper, giraffer, elefant og løver fantes ikke på den tiden, og de finnes derfor heller ikke på Madagaskar.

Isolasjonen fra omverdenen i mer enn 60 millioner år har gitt øyas plante- og dyreliv god tid til å utvikle seg og tilpasse seg de ulike geografiske områdene, klimasonene og de lokale naturgitte forholdene. Tilpasninger til de ulike forholdene har vært pådrivere for dannelsen av nye arter. Det har vært klimaendringer også på Madagaskar, men de har ikke vært større enn at plante- og dyreliv har overlevd ved å etablere seg i nye områder som passet bedre. Ingen istid har fjernet alt av plante- og dyreliv, slik vi har opplevd i Nord-Europa.

Menneskenes påvirkning er av nyere dato. Tenker vi oss 60 millioner år som et 60 meter langt tau, blir de siste 2000 årene bare 2 mm, så det meste av Madagaskars naturutvikling har skjedd uten menneskenes påvirkning. Men i løpet av denne korte tiden har om lag 90 % av skogen forsvunnet.

Mange dyrearter har derfor mistet sine leveområder og dødd ut. Andre er utryddet på grunn av jakt. Dette skjer i stor skala også i dag. IUCN (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources) har derfor rødlistet store deler av Madagaskars dyreliv.
Menneskene har også bragt nye arter til øya, f.eks. rotter og mus. De kan være plagsomme nok, men er ikke en trussel mot det opprinnelige dyrelivet. Villsvin er innført fra Afrika og har spredt seg over store deler av lavlandet, men heller ikke det ser ut til å gjøre stor skade på resten av dyrelivet. Vi skal være glade for at ikke andre dyrearter er tatt med til øya, for erfaring fra andre steder har vist at det kan ødelegge mer enn være til gavn.

DEN RØDE ADMIRALEN HAR FORLATT SKUTA

MADAGASKARS PRESIDENT GJENNOM MANGE ÅR, ADMIRAL DIDIER IGNACE RATSIRAKA, DØDE 28. MARS. HAN BLE 84 ÅR GAMMEL, OG HELT TIL DET SISTE UTTALTE HAN SEG OM POLITISKE OG SOSIALE SPØRSMÅL. BARE EN UKE FØR HAN DØDE, UTFORDRET HAN DEN SITTENDE PRESIDENTENS SKEPSIS TIL COVID-19-VAKSINER.

TEKST: **ARILD M. BAKKE**

Ratsiraka, som ofte er blitt kalt «den røde admiralen», har preget de siste femti årene av gassisk historie. I kjølvannet av studentdemonstrasjonene i 1972 ble han som ung offiser utnevnt til utenriksminister. Han fikk da det krevende oppdraget å reforhandle samarbeidsavtalene med Frankrike, og han ble kjent for sin urokkelighet i diskusjonene. Han sa: «Madagaskars suverenitet er ikke gjenstand for forhandlinger». Frankrikes daværende president, Georges Pompidou, skal ha latt seg imponere av den gassiske utenriksministerens politiske dyktighet, og han uttalte at han gjerne ville ha gjort Ratsiraka til sin egen statsminister, hvis det hadde vært mulig.

Ekspresidentens sammensatte holdning til Frankrike avslørte en merkelig kombinasjon av prinsippfasthet og pragmatisme. Han styrket det gassiske språk på bekostning av fransk, opphevet det gassisk-franske valutasamarbeidet og avviklet den franske minebasen i Antsiranana, samtidig som han var grunnleggende frankofil og pleiet kontakten med franske politikere. Kanskje dette motsetningsfulle mønsteret i hans politiske lederskap ble formet da han i yngre år fikk sin militære utdanning på den franske marinebasen i Brest, og da han litt senere var militærattaché på den gassiske ambassaden i Paris?

Ratsiraka var president på Madagaskar i tilsammen 23 år, i periodene 1975-1993 og 1997-2002. Kort tid etter at han ble president første gang, gav han ut sin lille røde bok. I de etterfølgende årene styrte han Madagaskar etter sosialistiske prinsipper. Han bygde i denne tiden tette relasjoner til kommunistiske regimer, ikke minst Nord-Korea. Utover i 1980-årene gikk det verre og verre med gassisk økonomi, og hans autoritære styreform ble utfordret av massive demonstrasjoner i 1991. Skytingen på store folkemasser utenfor presidentpalasset Iavoloha 10. august 1991 ble en «skamplett», og Ratsiraka måtte kort tid senere overdra deler av sin makt til en overgangsregjering. Han tapte presidentvalget i 1993, men han var tilbake som landets president i perioden 1997-2002. I sin siste presidentperiode hadde han helt forlatt sin tidligere sosialistiske ideologi, og han kalte sitt styresett for «humanistisk-økologisk».

I kjølvannet av presidentvalget i slutten av 2001 ble det en alvorlig valgkrise. Didier Ratsiraka nektet å gi fra seg makten, men etter et halvt år med store demonstrasjoner, veiblokader og sammenstøt mellom ulike fraksjoner i militæret, kastet han inn hansken og overlot makten til Marc Ravalomanana.

I periodene 1993-1996 og 2002-2011 levde Ratsiraka i eksil i Paris. Et fjernsynsintervju med ham på kanalen til Andry Rajoelina i desember 2008 skapte indrepolitisk krise på Madagaskar, og var en av flere årsaker til uro og senere maktfall i 2009. I august samme år deltok han i samtaler med daværende overgangspresident Andry Rajoelina og ekspresidentene Zafy Albert og Marc Ravalomanana i Mosambik, i regi av SADC og AU. I disse samtalene ble det enighet om at rettsforfølgelsen mot Ratsiraka skulle opphøre, og at han kunne flytte tilbake til Madagaskar.

Didier Ratsiraka er ofte blitt kalt «Deba», «Den store mannen». Det er ingen tvil om at han har hatt en stor rolle i Madagaskars historie, men meningene er svært delte om det han har fått utrettet for land og folk. Da den nasjonale fjernsynskanalen uhemmet roste hans innsats under de offisielle seremoniene på begravelsesdagen, diskuterte folk på sosiale medier hvorvidt det er riktig å omtale ham som «olona manga», «en hedersperson». Mens hans støttespillere har vært opptatt av all den infrastruktur han fikk på plass under sitt presidentskap, vektlegger andre at landet aldri kom over de svært negative virkningene av hans feilslåtte økonomiske politikk i 1980-årene. Ellers er det interessant at han på det personlige plan hadde en nøktern og sparsommelig livsstil, mens han tillot at nære familiemedlemmer og allierte i partiet AREMA forsynte seg av fellesskapets midler.

Det var nok ikke tilfeldig at begravelsen skjedde allerede dagen etter hans død, på selveste minnedagen for de falne i opprøret i 1947. Han ble gravlagt på mausoléet på Avaratr'Ambohitsaina, som han selv fikk bygd i andre halvdel av 1970-årene. Her har han fått sitt siste hvilested ved siden av nasjonale helter, både fra tiden rundt 1947 så vel som de sosialistiske revolusjonsårene. L'Express legger ikke skjul på mystiske hendelser, ulykker og tragedier som på en eller annen måte blir knyttet til navnet Ratsiraka, og avisen konkluderer lakonisk og megetsigende: «Dype hemmeligheter skaper store statsmenn».

DEN ANDRE BØLGEN MED COVID-19 **RAMMER HARDT**

FRA ANDRE HALVDEL AV MARS 2021 HAR COVID-19 SPREDT SEG MED HURTIGTEMPO PÅ MADAGASKAR. DEN SØRAFRIKANSKE VARIANTEN HAR EKSPLODERT PÅ EN LUMSK OG SKREMMENDE MÅTE I DET GASSISKE SAMFUNN, SÆRLIG I DE STØRSTE BYENE.

TEKST OG FOTO: **ARILD M. BAKKE**

I en fjernsyns- og radiosending på påskeaften erklærte president Andry Rajoelina sanitær unntakstilstand. Nedstengingen er ikke denne gang så omfattende som i perioden fra mars 2020, men det er blitt innført restriksjoner som setter klare begrensninger for serveringssteder, reising og ulike arrangementer. Alle skoler og universiteter har blitt stengt. Totalforbudet mot ordinære flyruter til og fra Madagaskar opprettholdes, inklusivt til og fra turistøya Nosy Be.

I 2020 var det alvorlige sosiale og økonomiske konsekvenser av nedstengingen, og gassiske myndigheter har i det lengste villet unngå noe tilsvarende denne gang. Presidenten innrømmet imidlertid i sin fjernsynstale at spredningen av det muterte Covid-19-viruset fra Sør-Afrika, krever handling og tiltak.

Daglig offentliggjør helsemyndighetene testresultater og antall døde. Den offisielle statistikk fanger nok opp noen tendenser, men den kan ikke brukes til å få et reelt bilde av situasjonen.

Offentlige sykehus og midlertidige behandlingsplasser i hovedstaden har under den andre Covid-19-bølgen vært sprengfulle av koronapasienter. Mange med pustevansker har ikke fått tilgang til den helsehjelp de trenger. Mange føler seg neglisjert og overlatt til seg selv. Det har vært lange køer utenfor apotekene, og svært mange behandler seg selv hjemme. Folk dør uten å ha fått en hjelpende hånd fra helsevesenet.

Avisen L'Express forteller at det nye behandlingssenteret i bydelen Alarobia, med 120 sengeplasser, ble fylt opp umiddelbart etter at det ble offisielt åpnet. Avisen Tribune rapporterer om svært høye dødstall, og skriver i en artikkel 7. april at det bare i kommunen Ivato, i utkanten av hovedstaden, er omlag ti koronarelaterte dødsfall hver dag. Hvis undersøkelsene til Tribune stemmer, er det kanskje bare noen få prosent av de faktiske Covid-19-dødsfallene som blir fanget opp av de offisielle tallene.

I november 2020 formidlet Madagaskars president Andry Rajoelina at han ikke ville anbefale bruk av vaksiner mot Covid-19. Han mente at den gassiske urtemedisinen Covid Organics var god nok til å bekjempe viruset. Spredningen av den sørafrikanske varianten har imidlertid ført til at statsoverhodet har måttet revurdere sitt program. I en pressemelding rett før påske formidlet han at gassiske myndigheter «vil identifisere og bruke vaksiner som kan beskytte mot de virusvarianter som finnes på Madagaskar». Videre understreker pressemeldingen at «det er opptil den enkelte om en vil ta vaksinen eller ikke».

Avisen Tribune kritiserer myndighetenes håndtering av vaksinespørsmålet og påstår at landet har tapt fem måneder i kampen mot pandemien når en ikke sa ja til et samarbeid innenfor det internasjonale COVAX-programmet allerede i november 2020. Samme avis forteller at per 8. april 2021 har 38 afrikanske land fått totalt 25 millioner vaksiner, og at de fleste av disse landene har laget konkrete vaksinestrategier. Først i månedsskiftet mars/april startet gassiske helsemyndigheter å forberede en vaksinekampanje.

SALG AV MUNNBIND.

TESTING.

FRA GATEN I ANTANANARIVO.

LENGTER ETTER LIVET **ETTER KORONA**

HVORDAN PÅVIRKER DEN PÅGÅENDE PANDEMIEN ET FATTIG LAND SOM MADAGASKAR? VI VET NOE OM AT SJUKDOMMEN ER UTBREDT. MADAGASKAR-FORUM HAR I DENNE OMGANGEN VALGT Å VISE HVORDAN DENNE PANDEMIEN PÅVIRKER OGSÅ DE SOM IKKE ER RAMMET. HER FØLGER TRE INTERVJUER SOM VISER HVORDAN SJUKDOMMEN GJØR LIVET VANSKELIGERE. DE VISER TYDELIG PROBLEMENE, AT LENGSELEN ETTER EN MER «NORMAL» TILVÆRELSE LEVER. OG SAMTIDIG ER DET ER STERKT VITNESBYRD OM FOLKS FORBLØFFENDE EVNE TIL Å FINNE LØSNINGER.

TEKST: **MAMIA RAKOTONDRANAIVO OG ZO SANDRA TOKINIAINA** OVERSETTELSE OG BEARBEIDING TIL NORSK: **SIRI NYEN**
FOTO: **ZO SANDRA TOKINIAINA**

ODETTE RAVELONIRINA

Mitt navn er Odette Ravelonirina. Jeg er 36 år og er gift. Jeg har seks barn mellom to og 21 år. Kun mitt fjerde barn går på skolen, fordi andre- og tredjemann ville ikke gå der mer. Eldste datteren min er gift.

Min mann og jeg har som yrker å vaske klær for andre. De færreste på Madagaskar har vaskemaskin hjemme og derfor er det mange som har det å vaske klær for andre som yrke. Jeg har holdt på med dette siden jeg ble gift. Vi bruker den offisielle vaskeplassen i Antsirabe, som er bygget av det internasjonale utviklingsfondet. Kommunen har latt oss være vakt og manager for plassen. I motytelse får vi lov til å vaske klær her, men vi må betale for vannet vi bruker. For å vaske klær her, må man betale 200 Ariary per bøtte.

Før pandemien var livet ok. Vi kunne tjene opp mot 15 000 Ariary daglig på å vaske klær og det var akkurat nok til å dekke behovene våre. Men etter Covid kom, har livet blitt mye vanskeligere. Prisene for mat har steget og nå koster en kilo med ris 2300 Ariary. Mange har mistet jobbene sine i forbindelse med pandemien, og for å spare penger vasker de nå sine egne klær. I tillegg er noen redde for at dersom vi blander klærne deres med noen andre klær, så vil de bli smittet. Så da betaler de heller noen for å vaske klærne deres i huset deres istedenfor.

Dersom vi har en god dag nå tjener vi kanskje 7-8000 Ariary. Det bruker vi til å betale for mat og for vann. Som dere skjønner er det ikke nok, og noen ganger må vi spørre andre om hjelp. Vi prøver også å finne andre måter å tjene penger på. Men det er ikke lett, for alle er i en vanskelig situasjon nå.

AIMÉE VOAHIRANANTENAINA

Mitt navn er Aimée Voahiranantenaina. Jeg er 45 år og er grønnsakselger på Tsena Sabotsy (lørdagmarkedet) i Antsirabe. Jeg er gift og har tre barn på 26, 23 og 15 år.

Før kunne jeg ofte tjene 20 000 Ariary (omtrent 50 kr) på en dag. Jeg kunne for eksempel selge 20 kurver med salat hver dag. Siden mannen min også har arbeid, klarte vi med våre to inntekter å spare noe penger til å investere i andre forretninger også. Men da pandemien kom og myndigheten innførte lock-down, ble livet virkelig hardt. På grunn av reduserte åpningstider på markedet, og at folk ikke hadde råd til å kjøpe ting, fikk jeg solgt veldig lite. I tillegg var det noen måneder der mannen min fikk redusert inntekt. I den perioden måtte vi virkelig tenke gjennom hva vi brukte pengene på, og det var så vidt vi klarte å overleve.

Nå er markedet åpent som vanlig igjen, men jeg selger likevel bare halvparten av det jeg pleide å selge før pandemien fordi folk har dårlig råd. Men vi klarer å overleve på det vi får. En av de største utfordringene for oss nå er dersom en av oss blir syke og vi må gå til legen. Selv om arbeidsplassen til mannen tilbakebetaler oss deler av legeutgiftene, må vi likevel først betale legen av våre egne penger. Det har vi ikke råd til. Så vi prøver hardt å unngå å bli syke. Dersom jeg blir syk, kan jeg heller ikke jobbe og tjene penger.

Jeg håper virkelig at dette viruset vil gi seg snart, slik at ting kan gå tilbake til normalen. Men jeg er veldig takknemlig for at jeg fortsatt kan jobbe.

DAVID RAKOTOARISOA

Jeg heter David Rakotoarisoa, men de kaller meg Rakoto. Jeg er 54 år og arbeider som gartner på Lovasoa 4C. Jeg har to barn. Sønnen min studerer, og datteren min har giftet seg og har to barn.
Vi bor litt utenfor Antsirabe, hvor kona mi jobber på åkeren og vi driver også litt med oppdrett av høns.

Før pandemien gikk alt veldig bra. Jeg var full av håp, og var veldig motivert for å gjøre en god jobb på Lovasoa. Da Covid-19 slo til, ble jeg først veldig redd. Jeg var mest redd for at jeg skulle bli smittet selv og dø. Jeg var også redd for å miste jobben min. Mye av inntektene til Lovasoa 4C avhenger av utenlandske gjester, spesielt norske studenter. Så når grensene stengte og utlendinger ikke lenger kunne komme til Madagaskar, forstod vi at det kom til å få konsekvenser for oss. Lederne var engstelige for at vi ikke skulle klare å komme oss gjennom 2020, og på et tidspunkt fikk vi kun halvparten av den normale lønnen vår. Men takket være Gud, innsatsen til ledelsen og arbeiderne på Lovasoa, og til norske givere som ga økonomisk støtte til senteret, har det gått ganske bra på Lovasoa.

Når det gjelder familien min så var det spesielt tungt de månedene jeg fikk redusert lønn. Da opplevde vi at pengene ikke strakk til og vi måtte prøve å finne andre måter å tjene penger på. Vi måtte også slutte å spise ting vi før hadde hatt råd til. Det var en veldig krevende periode. Når vi nå ser at 2020 likevel gikk ganske bra, så håper vi at 2021 vil bli bedre. Jeg håper og ber om det.

DRONNINGPALASSET HAR GJENVUNNET SIN STORHET

NØYAKTIG TJUEFEM ÅR ETTER STORBRANNEN I DET RUVENDE OG MONUMENTALE DRONNINGPALASSET I ANTANANARIVO, 6. NOV. 1995, HAR PRESIDENT ANDRY RAJOELINA HØYTIDELIG INNVIET DET REHABILITERTE BYGGVERKET. PRESIDENTEN UNDERSTREKET I SIN TALE AT PALASSET ER EN NASJONALHELLIGDOM, OG AT NAVNET IKKE LENGER SKAL VÆRE ROVAN'ANTANANARIVO, MEN I STEDET ROVAN'I MADAGASIKARA.

TEKST: **ARILD M. BAKKE OG BERIT DAHL**

BILDER: **SE BAKSIDEN AV MADAGASKARFORUM**

Rehabiliteringen av det ytre byggverket startet under president Marc Ravalomanana for omlag femten år siden, mens de indre delene av palasset er blitt renovert og modernisert i 2019-2020. Palasset vil fungere som et historisk museum, hvor folk vil kunne få se gamle gjenstander og dokumenter. Det blir også moderne multimediepresentasjoner, foruten at forskere og studenter vil få muligheter til å studere historisk materiale. En stor heis vil gjør det enkelt for eldre og folk med nedsatt funksjonsevne å bevege seg mellom etasjene.

KONGELIGE TRADISJONER OG NASJONAL STOLTHET

President Andry Rajoelina, kledd i en rød drakt, som førte tankene tilbake til gamle kongelige tradisjoner, spilte i sin tale på nasjonale følelser når han fortalte om hvordan prosjektet er blitt finansiert og hvilken betydning det rehabiliterte slottet vil ha.

- Selv om ulike land og internasjonale organisasjoner har ønsket å gi oss en hjelpende hånd, foretrakk vi heller å ta det fulle økonomiske ansvar selv. Dette er et tegn på nasjonal suverenitet, sa president Rajoelina.

- Vi har brukt våre egne penger for å gjenoppbygge denne infrastrukturen. Dette slottet vitner om fortiden, og det skal være et ansikt til nåtiden, men fremfor alt skal det reflektere fremtiden for landet. Dette nasjonale palasset skal være gassernes stolthet, poengterte han.

NYTT COLOSSEUM OG GAMLE GJENSTANDER

President Rajoelina har det siste året også fått bygd et colosseum på dette historiske senteret. Det har vært kraftige protester mot dette prosjektet. Presidenten selv sier at en må ha en mangfoldig og rik infrastruktur på dette historiske området for å kunne tiltrekke turister.

Dagen før innvielsen av dronningpalasset kom kronen til dronning Ranavalona den III tilbake til Madagaskar. Det var Frankrikes president Emmanuel Macron som gav ordre om at dette klenodiet, som har vært på Les Invalides i Paris siden 1910, skulle hjemsendes.

Kjolen til prinsesse Ramisindrazana og mer enn 250 gjenstander som har tilhørt den siste dronningen Ranavalona III og andre medlemmer av Madagaskars kongefamilie ble solgt på auksjon i London 8. desember. Tilslaget gikk til den gassiske stat for oppimot 47.500 euro. Summen forteller om Madagaskars satsning på sin historiske identitet. De erververvede gjenstandene har nå fått sin rettmessige plass i Rovaen og vil bli gjort tilgjengelige for besøkende. Tilbakeføringen ble markert med en seremoni ledet av kommunikasjons- og kulturministeren. Etterkommere av dronning Ranavalona III og førsteminister Rainilaiarivony var også til stede.

SMÅNYTT

Vennskapsforeningen Norge - Madagaskar

STYRELEDER KÅRE KRISTENSEN MELDER FRA SISTE STYREMØTE I VNM:

Som en følge av generell nedstengning av ulike typer møter og samlinger siden mars 2020, er det blitt kun en samling i VNM vest og en i VNM Øst på senhøsten 2020. Det har ikke vært mulig å arrangere generalforsamling med valg nå på våren 2021. Styret vedtok derfor å forlenge perioden styremedlemmenes er valgt for, fra to til tre år. Så satser vi på mulighet for å samles lokalt til høsten og at vi får generalforsamling med valg våren 2022. Økonomisk fikk VNM et overskudd i 2020 på kr 6.298. Egenkapital pr 31.12.2020 kr 105.825,-.

TIDLIGERE ELEVER AV DEN NORSKE SKOLEN SAMLET INN PENGER TIL LOVASOA

Lovasoa Cross-Cultural Competence Center (L4C) er etablert der den gamle Barneskolen eller Den norske skolen lå i Antsirabe. Bygningene er tatt i bruk og utvidet for å tjene som kurs og kompetansesenter. Svært mange norske turister, studenter og universitetslærere har brukt kompetansesenteret og denne driften har sikret god inntjening slik at en har kunnet sette opp nye bygninger, blant annet klasserom for engelsk- og franskkurs som drives for fullt med digital undervisning, også under pandemien.

Men med nedstengingen under korona-pandemien har L4C har mistet inntjeningen fra norske besøkende. For å sikre Lovasoas drift i denne tiden har tidligere norske elever gjennomført en innsamlingsaksjon. I løpet av høsten 2020 kunne vi sende ut ca kr 51.000. Direktør Andriatahina Rabeson svarte slik: «Jeg vil takke alle vennene til LOVASOA 4C for all støtten. Vi kan ikke gi et tilsvar på det som er gitt, men vi ber om at nådens Gud må belønne dere hundre ganger, ja tusen ganger!»

Gaver mottas fortsatt.
Kontonr. 4336 17 17334.

NORSKE MISJONÆRBARN PÅ MADAGASKAR:

Det "usynlige" nærværet litt mer synlig.
Det er kjent at norsk nærvær på Madagaskar har vært betydelig. I lange perioder etter 1867 var det en stor flokk norske borgere som bodde og arbeidet i landet – de alle fleste som misjonærer. Mange hadde familie, og mange hadde barn, til dels mange barn. I lys av dette omfattende nærværet er det med vår tids briller bemerkelsesverdig i hvor liten grad barnas eksistens er dokumentert.

Terje Munthe, som selv er oppvokst på Madagaskar, har gitt et viktig bidrag til arbeidet med å synliggjøre norske barn på Madagaskar. Han har laget dokumentet «Norske misjonærbarn på Madagaskar 1867 – 1977».

Munthe presiserer at dette arbeidet ikke er komplett. Det er noen det ikke har vært mulig å skaffe opplysninger om. Men arbeidet er en verdifull dokumentasjon av omfanget av det norske engasjementet på Madagaskar. Listene viser hvor mange det er som har hatt deler av sitt liv og sin oppvekst på denne øya i Det indiske havet. Takk til Terje Munthe for en stor og viktig jobb.

Dokumentet er tilgjengelig i VID's arkiv i Stavanger.

HUSK HJEMMESIDENE OG FACEBOOKSIDENE TIL VENNSKAPSFORENINGEN!

Logg dere inn på www.madagaskar.no og dere finner alle nummer av Madagaskarforum siden starten i 2003. Mange interessante artikler!

Her er også oppdaterte nyheter fra Madagaskar og varsler om møter i VNM Vest og VNM Øst. Du kan også melde inn nye medlemmer via hjemmesiden.

På Facebooksidene finner dere også små filmsnutter og linker til ande aktiviteter relatert til Madagaskar som f.eks. den gassiske kabary-foreningen i Norge Fi.Mpi.Ma Norvezy.

HUSK ADRESSEFORANDRINGER!

Alle adresseforandringer og nye medlemmer må meldes inn til kasserer@madagaskar.no. Oppgi navn og postadresse, e-postadresse og telefonnummer, samt lokallagstilhørighet Vest, Øst eller Midt/Nord. Medlemskapet koster kr. 300,- pr år for hovedmedlem og kr. 150,- for husstandsmedlem over 18 år på samme adresse. Hvis du har fått faktura med KID-nummer, så husk å betale!

NORGE P. P.
posten

RETURADRESSE: ØYVIND ØDEGÅRD, SKYTEBANEVEIEN 13, 4841 ARENDAL, NORWAY